

4. Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи: Навчально-методичний посібник. Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження / За ред. Панькова А.І. – Одеса, 2002. – 424 с.

Кондратенко Д.А.

Науковий керівник: професор кафедри філософії і ППП

Ярмак Т.В.

ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН В ОСВІТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

У сучасних умовах розвитку суспільства відбуваються стрімкі зміни у всіх сферах людської діяльності. Однією з найважливіших сфер діяльності для держави є освіта [1]. Епідемія і викликані нею зміни в освітньому просторі сприяли прискореному включенню користувачів в освітнє онлайн-середовище. Почалося активне вивчення сучасних освітніх технологій і можливостей їх застосування, в тому числі шляхом обміну досвідом між учасниками освітнього процесу.

Якщо взяти закордонний досвід використання цифрових технологій в освіті, то він значно більше вітчизняного. Одна з причин – це більш раннє (ще в 70-ті роки ХХ століття) поява і широке поширення дистанційного навчання. Дуже активно дистанційні технології навчання поширювалися в Японії, Канаді та США [2].

Є думка, що система вітчизняної вищої освіти безнадійно застаріла. Випускники виходять зі своєї альма-матер з дипломом і набором формальних знань. На захист вітчизняної освіти потрібно сказати, що на Заході університети критикують рівно за те ж саме, причому дістається і найпрестижнішим навчальним закладам, таким як Гарвард і Стенфорд. Така думка існує, тому що сучасні люди мешкають в динамічному середовищі, де кількість інформації з кожним днем стрімко зростає. Незважаючи на це світові університети поступово адаптуються. Процес навчання в провідних вищих

навчальних закладах світу сьогодні кардинально відрізняється від того, яким він був 20-30 років тому. В цілому можна виділити тренди, які, по всій видимості, стануть основними у розвитку вищої освіти в найближчі роки та десятиліття. Тренди в освіті – це тенденції в його зміні.

Глобалізація в освіті. Глобалізація проникла в усі аспекти життя: практично будь-який продукт або технологія – результат міжнародної колаборації. Фахівці з розумінням інших культур і досвідом життя або навчання за кордоном все більш затребувані на ринку праці.

Вища освіта також стає глобальною. Практика подвійних дипломів, коли випускник одночасно отримує диплом вітчизняного і закордонного університету, стирає межі між національними системами освіти. Випускники бакалаврських програм все частіше відправляються за ступенем магістра за кордон, тим більше що саме на магістерські програми можна потрапити безкоштовно, скориставшись однією з міжнародних стипендіальних програм. Українські вузи тепер конкурують не тільки між собою, а й з закордонними навчальними закладами.

Міждисциплінарність. У спробі структурувати хаос люди виділили області предметних знань: математику, природничі науки, літературу, мистецтво та інші. Кожна предметна область розвивалася самостійно, знання ставали дедалі глибшими, а фахівці – все вужчими.

У традиційній системі освіти студент розглядає світ через призму одного профільного напрямку. Але такий класичний підхід все частіше піддається критиці: вивчаючи явище з одного ракурсу, ми не бачимо повну картину. В якості альтернативи все більше університетів починають застосовувати міждисциплінарний підхід, коли студенти досліджують кожну тему одночасно з точки зору кількох навчальних предметів. Прихильники міждисциплінарного підходу стверджують: вивчення теми з точки зору різних предметних областей дає більш глибоке і цілісне розуміння, розвиває критичне мислення і відкриває нові горизонти для науки [3].

Індивідуальні освітні траєкторії. В Україні система індивідуальних освітніх траєкторій (треків) тільки починає розвиватися, в той час як на заході, наприклад в США і Норвегії, її давно і активно використовують для розкриття максимального потенціалу учнів.

Суть навчання за системою індивідуальних траєкторій в тому, що для кожного учня створюється унікальна програма (траєкторія) навчання, що складається з курсів і предметів, до яких в учня є інтерес і талант. Такий підхід робить освіту персоналізованим, дозволяє пробувати і «шукати себе» відразу в декількох галузях (часто протилежних), і розвивати кілька талантів одночасно. Надана студентам свобода вибору формує усвідомлене ставлення і персональну відповідальність, вміння орієнтуватися у великому інформаційному потоці, аналізувати і адаптуватися до змін. Індивідуальним може бути не тільки набір предметів, але також порядок і темп навчання, система мотивації та інструментів викладання.

Персоналізоване навчання потрібно, тому що єдині навчальні механіки не завжди універсальні - не кожен учень ефективно розвивається в умовах жорстких методів. Якщо для одного ефективний метод - «вихід із зони комфорту», то інший досягає найкращого результату при використанні системи «позитивного підкріплення». Комуś потрібно більше часу для закріплення вивченого, а хтось готовий закінчити школу екстерном за все за кілька років [4].

Якщо перейти від теорії до практики, то навчання за індивідуальною освітньою програмою являє собою систему контрольних точок і відгалуджень. Перед початком навчання учні проходять вхідний тест (контрольна точка). За результатами тесту учні поділяються за різними навчальними траєкторіями. Після кожного навчання слідує нова точка контролю. Таким чином кожне нове тестування може змінити траєкторію навчання в залежності від того, які зміни відбулися з учнем на конкретній ділянці траєкторії.

Діджиталізація та змішане навчання. Технології, безумовно, можуть підвищити ефективність навчання і зробити його більш доступним.

Використання онлайн-платформ в якості доповнення до очних занять дозволить оптимізувати процес і знизити навантаження на викладачів. Все більше університетів в світі переходять на змішані формати навчання, коли студенти самостійно вивчають теорію на платформі, а час уроку відводиться на живий обмін думками, практику, командну роботу, творчий пошук, людську взаємодію.

Розвиток онлайн-інструментів, який стрімко почав розвиватися в період пандемії продовжиться, і в найближчому майбутньому ми побачимо більш масовий перехід на змішаний формат навчання.

Активні методи навчання. У ХХ столітті професор був носієм унікального знання і лекція сприймалася як найефективніший спосіб поділитися цим знанням з найбільшим числом слухачів. Сьогодні практично будь-яку інформацію можна знайти в інтернеті. Відповідно до сучасних уявлень про якісне навчання урок – місце для дискусії, дослідження, практики. Студент більше не пасивний слухач, а центральна фігура на занятті: він самостійно шукає рішення, аналізує і робить висновки. На зміну лекціям приходять такі формати, як дискусії, ігрові завдання, вирішення кейсів, проблемні заняття. Головна функція сучасного викладача – створювати середовище для навчання та спрямовувати, а не просто транслювати знання. Використання активних методів вимагає фундаментальних змін. З одного боку, активне навчання можливо тільки в невеликих групах – воно не працює, якщо викладач одночасно навчає весь потік студентів. З іншого боку, зростають вимоги до професіоналізму педагогічного складу. Уміння гнучко і усвідомлено використовувати сучасні методики викладання стає мало не важливіше, ніж знання самого предмета [3].

Навчання в форматі ігор. Гейміфікація – це привнесення в освітній процес елементів гри. Гейміфікацію вже давно успішно використовують для навчання дітей у початкових і середніх школах, однак сьогодні ігровий формат отримує друге народження в новому освітньому просторі – навчанні для дорослих. За оцінками експертів, Гейміфікація, підкріплена новітніми

технологіями, в найближчі 10 років стане головним світовим трендом сфери освіти для дорослих. Прикладів тому вже зараз існує безліч: від інтернет-курсів іноземної мови, представлених у вигляді ігор, тестів і квестів з рейтингами, до використання ігрових симуляцій і очок віртуальної реальності для навчання пілотів, вчених та інших. Наповнення ринку освітніх послуг курсами і уроками в форматі гри має відразу кілька причин. По-перше, гра – це захоплюючий процес, який може зацікавити людей будь-якого віку і рівня інтелекту. Сучасні дослідження підтверджують факт, що при навчанні дітей і дорослих, інформація засвоюється краще, якщо використовувати в процесі ігрові та змагальні елементи.

По-друге, ігровий формат в сучасній реальності оточує нас всюди. Сфери маркетингу і розваги давно і успішно використовує ігрові технології, створюючи нову інформаційну середу. Через 15-20 років ринок професій чекає покоління нових співробітників – покоління «Z», що вирости в цьому середовищі [5].

Молоді люди вже зараз сприймають і обробляють інформацію по-іншому. Якщо ж подавати їм знання сухо, давши, наприклад, простий технічний підручник без картинок, їм буде складно освоїти інформацію в ньому. Стара система вже не може, при наявності нових і найбільш цікавих конкурентів, викликати в людях все-такий же азарт до навчання.

Гейміфікація сьогодні – ефективний інструмент для навчання. Інтегровані в урок ігрові механіки покращують мотивацію і рівень включеності. Ігрові практики полегшують засвоєння складної інформації, сприяють кращому запам'ятовуванню матеріалу, розвивають вміння працювати в команді та вчать відразу ж застосовувати нові знання на практиці.

Висновки. За результатом виконаної роботи можна сказати, що пандемія викликала стрімкі зміни не тільки в вітчизняній системі освіти, а також в світовій. Але слід сказати, що закордонні країни були більш готові до цих змін. На основі вивчених літературних джерел встановлено, що тенденціями в сфері освіти зараз є міждисциплінарність; індивідуальні освітні траєкторії;

диджиталізація та змішане навчання; активні методи навчання; навчання в форматі ігор (гейміфікація).

За думкою експертів саме навчання в форматі ігор (гейміфікація) є головною тенденцією, яка буде спостерігатися протягом десятиріччя.

Література

1. Лобаева Т.А. Мировые тенденции и закономерности инноваций в образовании // Научный форум: инновационная наука: збірник тез повідомлень. Москва, 2020 с.1-4.
2. Авласова О.М. Сучасні тенденції розвитку системи освіти : збірник тез повідомлень. Чебоксари, 2019 с. 25.
3. Школа майбутнього: п'ять трендів, які здійснять революцію у вищій освіті: вебсайт. URL: <https://www.forbes.ru/karera-i-svoy-biznes/404527-shkola-budushchego-pyat-trendov-kotorye-sovershat-revolyuciyu-v-vysshem> (дата звернення: 18.03.2021).
4. Новая реальность. Тенденции современного образования: вебсайт. URL: <https://center-kaizen.ru/blog/obuchenie/novaya-realnost-tendentsii-sovremenного-obrazovaniya/> (дата звернення: 02.04.2021).
5. Освіта 4.0: як нові тренди EdTech створюють школу майбутнього: вебсайт. URL: <https://hightech.fm/2020/04/08/education-4-0> (дата звернення: 02.04.2021).

Косьмин Д.С.

Науковий керівник: старший викладач кафедри філософії і ППП

Ткаченко І.В.

ФАКТОРИ УСПІШНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність обраної мною теми обумовлена тим, що при вступі до ЗВО студентом не враховується комплекс психологічних феноменів, який визначає успішність навчання, формування стійкої професійної спрямованості